

TIỂU SỬ ANH HÙNG LIỆT SỸ LÝ TỰ TRỌNG

Lý Tự Trọng tên thật là Lê Hữu Trọng, sinh ngày 20 tháng 10 năm 1914, quê ở xã Việt Xuyên, huyện Thạch Hà, tỉnh Hà Tĩnh, nhưng được sinh ra tại Bản Mạ - tỉnh Nakhonphanom - Thái Lan. Cha là Lê Hữu Đạt, gòn gọi là Lê Khoan, mẹ là Nguyễn Thị Sờm, đều là những Việt kiều yêu nước, sống và hoạt động cách mạng ở NaKhonphanom.

Lên 9 tuổi, Lê Hữu Trọng được gia đình cho đi học tại ngôi trường trong Trại Cày (Nakhonphanom) do cụ Đặng Thúc Hứa - một sỹ phu yêu nước dạy văn hóa. Sau đó, được vào học tại “Hoa Anh học hiệu” anh nổi tiếng học giỏi, thông minh, nói tốt tiếng Trung, tiếng Anh, tiếng Thái Lan.

Cuối năm 1926, Lê Hữu Trọng được tổ chức Việt Nam thanh niên cách mạng đồng chí Hội chọn sang Quảng Châu -Trung Quốc học tập và được đồng chí Nguyễn Ái Quốc đưa vào nhóm “Thiếu niên tiên phong Việt Nam”, một hình thức tổ chức thanh thiếu niên Cộng sản đầu tiên của cách mạng Việt Nam. Lê Hữu Trọng được đồng chí Nguyễn Ái Quốc đổi tên là Lý Tự Trọng (cùng họ với Lý Thụy - tên gọi bí mật của đồng chí Nguyễn Ái Quốc lúc bấy giờ) và giới thiệu vào học tại cấp Tiểu học thuộc Đại học Trung Sơn ở Quảng Châu. Qua một thời gian ngắn, anh được cử làm liên lạc cho Tổng bộ Việt Nam thanh niên cách mạng đồng chí Hội ở Quảng Châu - Trung Quốc. Vốn thông minh hoạt bát, mưu trí, Lý Tự Trọng đã góp phần tích cực vào việc liên lạc giữa Tổng bộ Việt Nam thanh niên cách mạng đồng chí Hội với đảng bạn và cán bộ cách mạng Việt Nam hoạt động tại Trung Quốc, đồng thời tổ chức việc chuyển thư từ, tài liệu của Đảng về nước.

Giữa năm 1929, Lý Tự Trọng được cử về nước hoạt động tại Sài Gòn - Chợ Lớn đảm nhận nhiệm vụ liên lạc trong và ngoài nước cho Xứ uỷ Nam Kỳ; vận động tập hợp thanh niên trong các nhà máy, trường học để thành lập Đoàn Thanh niên cộng sản.

Năm 1930, Hội nghị Trung ương lần thứ I của Đảng quyết định tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản. Lúc đó Lý Tự Trọng 16 tuổi, là người vào Đoàn đầu tiên mà cũng là người đầu tiên được giao nhiệm vụ tuyên truyền và tổ chức cho Đoàn.

Ngày 8 tháng 2 năm 1931, trong buổi mít tinh kỷ niệm một năm cuộc khởi nghĩa Yên Bái tổ chức tại Sài Gòn, để bảo vệ cho một cán bộ của Đảng đang diễn thuyết trước quần chúng, Lý Tự Trọng đã rút súng bắn chết tên mật thám Pháp Legrand.

Anh bị bắt và đưa về giam tại bột Ca-ti-na, thực dân Pháp đã tra tấn anh bằng mọi cực hình hòng tìm ra các cơ sở cách mạng, song bọn chúng đã thất bại. Khí tiết anh hùng của anh làm cho kẻ thù phải khiếp sợ và kính nể.

Chính quyền thực dân Pháp ở Đông Dương đã mở phiên tòa đại hình để xử một chiến sỹ Cộng sản Việt Nam 17 mới tuổi. Trước cái chết, anh chủ động biến phiên tòa của đế quốc thành diễn đàn lên án ách thống trị thực dân, kêu gọi nhân dân đứng dậy đấu tranh. Trước tòa án đế quốc, Lý Tự Trọng dũng dạc tuyên bố:

"... Tôi chưa đến tuổi thành niên thật, nhưng tôi đủ trí khôn để hiểu rằng con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng, không thể có con đường nào khác..."

Trong những ngày cuối cùng ở xà lim án chém, Lý Tự Trọng vẫn lạc quan yêu đời, tin tưởng vào sự thắng lợi của cách mạng. Thực dân Pháp đã không dám xử công khai Lý Tự Trọng. Lợi dụng lúc nửa đêm về sáng ngày 21 tháng 11 năm 1931, chúng đã hèn hạ dựng máy chém ở ngay khám lớn Sài Gòn hòng giết anh trong im lặng; nhưng tấm gương đấu tranh kiên cường anh dũng và những tiếng hô của anh: “Đả đảo thực dân Pháp”, “Đảng cộng sản Đông Dương muôn năm”, “Cách mạng Việt Nam thành công muôn năm” đã cổ vũ mạnh mẽ, tạo một làn sóng căm phẫn phản đối tội ác của thực dân Pháp đối với tù nhân trong khám lớn Sài Gòn. Lý Tự Trọng đã hiên ngang bước lên máy chém, hát vang bài Quốc tế ca.

Cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của Lý Tự Trọng tuy ngắn ngủi nhưng anh đã nêu tấm gương chói lọi cho các thế hệ thanh niên noi theo. Hình ảnh và chí khí người thanh niên Lý Tự Trọng đã trở thành biểu tượng sáng ngời hết sức thiêng liêng, cao đẹp trong lòng các thế hệ đoàn viên, thanh niên. Câu nói của anh “Con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng...” đã trở thành lý tưởng sống và vũ khí chiến đấu, kim chỉ nam hành động của thanh niên Việt Nam qua mọi thời kỳ cách mạng.